

MAKERS

Cory Doctorow

Makers

Vertaald door Patricia Pilon

Uitgeverij *De Vliegende Hollander*

Copyright © 2009 Cory Doctorow
Copyright Nederlandse vertaling © 2010 Patricia Piolon en
uitgeverij De Vliegende Hollander, Amsterdam
Omslagontwerp Wil Immink Design
Omslagbeeld HarperVoyager
Zetwerk en typografie Perfect Service

ISBN 978 90 495 0102 0
NUR 302, 333

www.vaarmee.com

Uitgeverij De Vliegende Hollander is een imprint van
Dutch Media Uitgevers bv

FSC

Mix

Produktgroep uit goed beheerde
bossen, gecontroleerde bronnen
en gerecycled materiaal.

Cert no. SGS-COC-003091
www.fsc.org
© 1996 Forest Stewardship Council

de vliegende hollander

Dit boek is ook leverbaar als e-book:
ISBN 978 90 495 0127 3

Voor 'de risiconemers, de doeners, de makers der dingen'.

DEEL I

Het gebeurde niet vaak meer dat Suzanne Church haar blauwe jasje aan moest. Op het toppunt van de internethype had ze haar journalistenplunje – jasje, blauwe linnen bloes, pantalon en instappers – bijna elke dag moeten aantrekken voor de obligate bezoeken aan schreeuwerige persconferenties waar ambitieuze beursintroductions en fusies werden aangekondigd. Tegenwoordig werkte ze meestal thuis, of een dag per week op het kantoor van de *San Jose Mercury News*, de *Merc*, in een lekker licht sweatshirt en een losse katoenen broek die ze kon aanhouden voor yoga wanneer ze haar computer had dichtgeklapt.

Maar vandaag droeg ze het blauwe jasje weer, en ze was niet de enige. Reedy van het Silicon Valley-kantoor van *The New York Times* ook, en Tribbey van de *Wall Street Journal*, en die weerzinwekkende omhooggevallen roddelcolumnist met die rattentanden van dat ene Britse IT-blaadje, en nog een heleboel anderen. Het was bijna een soort reünie, iedereen in zijn blauwe jasje, vers uit de stomerijhoes waarin het veilig opgeborgen had gezeten sinds de laatste keer dat de NASDAQ boven de 5000 was geschoten.

De held van de dag was de nieuwe CEO en woordvoerder van de meerderheidsaandeelhouders van Kodak/Duracell, Landon Kettlewell – een bizarre, kakkineuze naam die klonk alsof hij hem zelf had verzonnen. De weerzinwekkende Brit had er al ‘Kodacell’ van gemaakt. Het idee voor de aankoop van het bedrijf kwam duidelijk uit Kettlewells koker: het was een sluwe, opzienbarende zet, maar op de een of andere rare manier toch ethisch verantwoord.

‘Waarom heb je dit in godsnaam gedaan, Landon?’ vroeg Kettlewell hardop in het microfoontje dat op zijn das gespeld zat. Alle nieuwe Kodacell-managers in de zaal droegen een das en een pak, als een stelletje surfers op een verkleedpartijtje. ‘Waarom koop je twee di-

nosaurussen en zet je ze bij elkaar? Denk je dat ze samen een generatie van minder bedreigde dinosaurussen zullen produceren?’ Hij schudde zijn hoofd en liep naar de andere kant van het podium terwijl hij met een klik op de afstandsbediening een nieuwe PowerPoint-dia op het enorme beeldscherm liet verschijnen. Het was een plaatje van twee ongelukkige tekenfilmbrontosaurussen die ontroostbaar naar een leeg nest staarden. ‘Nee, waarschijnlijk niet. Maar we hadden goede redenen voor deze zet, en met jullie welnemen zal ik die nu even toelichten.’

‘Laten we hopen dat hij het bij tekenfilmfiguurtjes houdt,’ siste Rattentand naast haar. Zijn adem rook alsof hij drek had gegorgeld. Het was overduidelijk dat hij een zwak voor haar had, en hij liet graag doorschemeren dat hij een alfamannetje was door semi-geestige opmerkingen in haar oor te fluisteren. ‘Dan blijven we een beetje op zijn niveau.’

Ze draaide zich om en boog zich demonstratief over haar computerscherm, waarop ze een dun vel gepolariseerd plastic had geplakt om te voorkomen dat mensen over haar schouder zouden meelesen. Het was voor een vrouw die er ook maar enigszins goed uitzag in Silicon Valley een stuk lastiger dan ze had vermoed toen ze nog in Detroit werkte en verslag deed van hoe het eraan toeging in de Rust Belt, het zware industriegebied van Amerika. Toen er nog een auto-industrie in Detroit wás. In Californië waren er per slot van rekening mooie meisjes zat, of niet soms? Maar dat was het ándere Californië, ten zuiden van San Luis Obispo, het deel waar vrouwen hun oksels schoren en hun haar steilden. De vrouwen van Silicon Valley zagen er nauwelijks beter uit dan hun mannelijke collega’s.

Het ergste was nog dat die Brit alleen maar rancuneuze opiniestukken over het gebrek aan ethiek onder IT-managers schreef (een van haar favoriete onderwerpen en dus ongetwijfeld de reden dat hij zo broederlijk met haar probeerde om te gaan), en dat Kettlewells hele praatje juist daarover ging. Een manager die het over ethiek had, was voor Rattentand nog veel erger dan de gruwelijkste kindermoorenaar. Hij was het soort revolutionair dat zijn vuurpeloton het liefst in een kring zag staan.

‘Zo stom ben ik niet, jongens,’ zei Kettlewell, wat een overdreven lach van Rattentand uitlokte. ‘Het zit zo: de markt heeft de waarde

van deze twee bedrijven lager ingeschat dan wat ze aan kapitaal hebben. Ze hebben twintig miljard op de bank staan, maar hun marktwaarde is zestien miljard. We hebben net vier miljard dollar verdiend, gewoon door de voorraden op te kopen en de leiding over te nemen. Als we die twee bedrijven zouden sluiten en het geld in onze zak steken, kunnen we zo met pensioen.'

Suzanne maakte aantekeningen. Ze wist het allemaal al, maar Kettlewell kon het mooi zeggen, en hij praatte langzaam, uit eerbied voor het soort verslaggever dat liever notities maakte dan alles opnam. 'Maar dat is het plan dus niet.' Hij ging aan de rand van het podium op zijn hurken zitten en keek de journalisten en analisten met bungelende stropdas geheimzinnig aan. 'Kodacell is meer waard dan dat.' Dus hij had die ochtend zijn mail gelezen en de naam gezien die Rattentand had bedacht. 'Kodacell heeft goodwill. Het heeft een organisatie. Beheerders. Bedrijfsfaciliteiten. Relaties met leveranciers. Distributie en logistiek. Bedrijven als deze hebben een hoop nuttige infrastructuur en een enorme reputatie, en dat is van onschatbare waarde.

Wat we niet hebben, is een product. Mensen kopen niet genoeg batterijen of film – of wat we verder ook produceren – om al die infrastructuur te bezetten en te laten draaien. Deze bedrijven zijn door zowel de dotcomhype als de dotcomcrash heen geslapen en gewoon blijven doorrollen, alsof het ze allemaal niet zo aanging. Ze hebben bedrijfsonderdelen die al sinds de jaren vijftig niet meer zijn veranderd.

En daar staan we niet alleen in. In elke sector heeft de nieuwe technologie bedrijven in de problemen gebracht en te gronde gericht. Jezus, IBM maakt zelfs geen computers meer! Alleen al het idee van iets als een reisbureau is vandaag de dag belachelijk, dat bedenk je gewoon niet. En de platenmaatschappijen, ach, die arme, dwaze, stomme platenmaatschappijen met hun zelfmoordneigingen. Breek me de bek niet open. Het kapitalisme is zichzelf aan het vernietigen. De markt werkt, en dus wordt alles óf handelswaar óf te oud om nog te verkopen. Daarmee bedoel ik niet dat daar geen geld te halen valt, maar wel dat dat geld niet van één grote reeks producten zal komen. De tijd van bedrijven met namen als "General Electric", "General Mills" en "General Motors" is voorbij. Het geld dat nu op tafel ligt

is als plankton: voor kleine ondernemingen, voor slimme, creatieve mensen die de kansen kunnen zien en uitbuiten, zijn er miljoenen mogelijkheden.

Wij zijn van plan om het probleem van het kapitalisme in de twintigste eeuw met brute kracht te lijf te gaan. Ons ondernemingsplan is simpel: we huren de slimste mensen die we kunnen vinden in en brengen ze bij elkaar in kleine teams. Die sturen we het veld in, met financiering en een communicatie-infrastructuur – al het spul dat we overhebben uit de eeuw van batterijen en film. Ze krijgen genoeg kapitaal om een plek te vinden om te wonen en werken, en één taak: een onderneming opzetten. Ons bedrijf is geen project dat we allemaal samen trekken, het is een netwerk van gelijkdenkende, samenwerkende, autonome teams, die allemaal vrij zijn om te doen wat ze maar willen, zolang het ons uiteindelijk maar geld oplevert. We zullen het rijk van commerciële kansen overspoelen en doorploegen, en onze tactiek telkens weer bijsturen en elke kans benutten, en het plankton zal door de baleinen van onze enorme bek worden gezeefd en onze hongerige maag vullen. Dit bedrijf is niet langer een bedrijf; dit bedrijf is een netwerk, een benadering, een bewustzijn.'

Suzannes vingers vlogen over haar toetsenbord. De Brit grinnikte gemeen. 'Leuk praatje, zeker als je weet dat hij net honderdduizend mensen overbodig heeft gemaakt,' zei hij. Suzanne probeerde hem te negeren; ja, Kettlewell zou alle werknemers van het bedrijf ontslaan, maar het bedrijf zélf zou hij redden. In het prospectus was een fatsoenlijke afvloeiingsregeling opgenomen voor al die overbodige werknemers, en degenen die gebruik hadden gemaakt van het aandelenplan dat het bedrijf hun had aangeboden, zouden hun pensioen kunnen aanvullen met het geld dat dit nieuwe plan zou opleveren. Als het werkte.

'Mr. Kettlewell?' Rattentand was opgekrabbeld en stond nu op zijn achterpoten.

'Ja, Freddy?' Freddy was de echte naam van Rattentand, al had Suzanne telkens weer moeite die langer dan een paar minuten te onthouden. Kettlewell daarentegen kende elke zakenjournalist in Silicon Valley bij zijn of haar voornaam. Daar waren CEO's goed in.

'Waar bent u van plan al dat nieuwe personeel te werven? En wat voor ondernemingen zullen ze uit de grond stampen om dat "rijk van

commerciële kansen te doorploegen”?’

‘We hoeven niemand te werven, Freddy. Ze staan zich al bij onze deur te verdringen. Dít is een land van bezeten ondernemers, het soort mensen dat al eeuwenlang steeds nieuwe ondernemingen opzet, van computerspeelhallen tot Photomat-kiosken.’ Freddy, met zijn grijze vooruitstekende grafsteentanden, fronste sceptisch zijn wenkbrauwen. ‘Kom op, Freddy, ooit van de Grameen Bank gehoord?’

Freddy knikte langzaam. ‘In India, toch?’

‘Bangladesh. Hun bankiers reizen van dorp naar dorp, te voet en met de bus, op zoek naar kleine ondernemingen die heel kleine leningen nodig hebben om een mobiele telefoon of een geit of een weefgetouw te kopen, zodat ze verder kunnen groeien. De bankiers verlenen dat krediet en geven die ondernemers advies, en hun opbrengst uit interest is vijftig keer hoger dan die van een gewone kredietbank. Ze stellen die overeenkomsten niet eens op schrift – met echte, hardwerkende ondernemers hoef je dat soort afspraken alleen maar te bezegelen met een handdruk.’

‘Dus u bent van plan de Amerikanen die hun baan in uw fabrieken zijn kwijtgeraakt te helpen om geiten en mobiele telefoons te kopen?’

‘We zullen ze leningen verstrekken en met ze samenwerken om bedrijfjes op te zetten die informatie, materiaalkunde, commercieel verkrijgbare ontwerpen voor software en hardware en creativiteit gebruiken om hun winst uit het niets tevoorschijn te toveren. Hier, vangen!’ Hij tastte in de zak van zijn pak en gooide een klein voorwerp in Freddy’s richting. Die graaide ernaar, maar miste, zodat het op Suzannes toetsenbord terecht kwam.

Ze pakte het op. Het zag eruit als een laserpointer in de vorm van een sleutelhanger, of een nieuw soort lichtzwaard.

‘Kun je het even aanzetten en op die muur daar laten schijnen, Suzanne?’ Kettlewell wees op de beklede, verplaatsbare muur die de danszaal van het hotel in twee functionele ruimtes verdeelde.

Suzanne draaide aan het uiteinde van het apparaatje en richtte het op de muur. Er lichtte een scherp afgetekende rechthoek van groen laserlicht op.

‘Moet je nou eens opletten,’ zei Kettlewell.

MOET JE NOU EENS OPLETTEN

De woorden verschenen in het midden van de rechthoek op de muur.

‘Test een twee drie,’ zei Kettlewell.

TEST EEN TWEE DRIE

‘Donde está el baño?’

WAAR IS HET TOILET

‘Wat is dit?’ vroeg Suzanne. Haar hand trilde een beetje en de letters in de verte dansten op en neer.

WAT IS DIT

‘Een nieuw apparaatje, ontworpen en gemaakt door vijf ingenieurs uit Athens, Georgia, die hun baan zijn kwijtgeraakt. Ze hebben een minicomputertje met Linux gekoppeld aan wat spreker-onafhankelijke spraakherkenningssoftware, gratis vertaalsoftware die twaalf talen kent, en een LCD-projector met een extreem hoge resolutie, die woorden laat verschijnen op het punt waarop je het lasertje richt.

Zet dit ding aan, richt het op een muur en begin te praten. Alles wat wordt gezegd verschijnt op die muur, in de taal die jij hebt ingesteld, ongeacht welke taal iemand spreekt.’

Ondertussen rolden Kettlewells woorden in zwarte blokletters op de muur voorbij: scherp afgetekende, lasergesneden letters.

‘Dit is geen nieuwe uitvinding. Alle onderdelen van dat dingetje bestonden al. Het is *geassembleerd*. Door een meisje in een garage, haar broer, die de marketing doet, en haar man, die toezicht houdt op de fabricage in Belgrado. Ze hadden een paar duizend dollar nodig om het allemaal op te zetten, en ze zullen even wat steun nodig hebben tot ze hun niche vinden.

Deze week hebben ze twintigduizend dollar van Kodacell gekregen. Dat is voor de helft een lening en voor de helft zuiver vermogen. Ze werken half freelance en half voor ons, en hun team wordt gesteund en geadviseerd door het hele bedrijf.

Het was simpel om dit één keer te doen. Dit jaar zullen we het duizenden keren doen. We zullen er talentenjagers opuit sturen, net zoals de artiesten en vertegenwoordigers van de platenmaatschappijen van weleer, en die gaan een hoop van dit soort bandjes voor ons contracteren en ze helpen om platen op te nemen, om ondernemingen op te starten waarmee de grenzen van het ondernemerschap zullen worden afgetast.

Dus, Freddy, om je vraag te beantwoorden: nee, we lenen ze geen geld om mobiele telefoons en geiten te kopen.’

Kettlewell straalde. Suzanne draaide de laserpointer uit en wilde hem weer op het podium gooien, maar Kettlewell wuifde haar weg.

‘Hou maar,’ zei hij. Het was opeens erg vreemd om hem te horen praten zonder dat er tekst over de muur liep. Ze stopte de laserpointer in haar zak en bedacht dat het echt het coole soort wegwerpsnuffe was dat eerst alleen te krijgen was bij de buitenlandse leverancier van een start-up, maar al snel op prestigieuze technologiebeurzen zou worden uitgedeeld en uiteindelijk in pakjes van zes bij de impulsaankopen van de electronicagigant terecht zou komen.

Ze probeerde zich de IT-congressen die ze had bezocht voor te stellen met extra ondertiteling en vertaling, maar zag het niet voor zich. Geen congressen. Iets anders. Kinderspeelgoed? Iets voor Starbucks-hatende antiglobalisten die voor het WHO-overleg hun relstrategie wilden doorspreken? Ze gaf een klopje op haar zak.

Naast haar stond Freddy te stomen als een fluitketel. ‘Wat een lul,’ mompelde hij woest. ‘Wel van plan om zijn personeel te vervangen door tienduizend nieuwe teams, maar geen woord over wat die jongens voor de kost moeten gaan doen nu hij ze allemaal heeft weggestuurd. Complete bullshit. Hij slaat helemaal door met dat opgewonden geklets.’

Suzanne had de perverse aandrang om het apparaatje opnieuw aan te zetten en Freddy’s giftige woorden op het plafond te projecteren, en ze moest even giechelen bij het idee. Ze hield zich in en maakte nog wat aantekeningen terwijl ze alvast begon na te denken over de opbouw van haar uiteindelijke reportage.

Kettlewell toverde een paar grafieken tevoorschijn en er kwam een tweede surfer in pak het podium op om het over de financiële vooruitzichten te hebben. Ze had de rapporten eerder al gelezen en gezien dat het allemaal erg geloofwaardige sprookjes waren, dus liet ze haar gedachten even de vrije loop.

Ze was mijlenver weg met haar gedachten toen de deur van de danszaal opeens werd opengegooid en de vakbondsleden van het voormalige Kodak en het voormalige Duracell de ruimte in stroomden en zoveel blaadjes door de zaal gooiden dat het boze flyers regende. Ze hadden een grote trommel en een bugel bij zich en ze schudden met tamboerijnen. Zo nu en dan schoot een van de ingehuurd beveiligingsmedewerkers van het hotel naar voren om een demonstrant bij

de arm te grijpen, maar steeds werden de twee meteen omringd door andere demonstranten, die ze uit elkaar haalden en het slachtoffer weer naar de grote groep trokken. Freddy grijsde en riep Kettlewell iets toe, maar wat precies was niet te horen in het lawaai. Alle journalisten begonnen plaatjes te schieten.

Suzanne klapte haar laptop dicht en graaide een flyer uit de lucht. EN WIJ DAN? stond erop, waarna er een verhaal volgde over de mensen die twintig, dertig of zelfs veertig jaar voor Kodak of Duracell hadden gewerkt en die tot nu toe vreemd genoeg niet in Kettlewells plannen waren voorgekomen.

Ze zette de laserpointer aan en richtte hem weer op de muur. Met haar mond er vlak bij vroeg ze: ‘Wat zijn uw plannen voor de huidige personeelsleden, Mr. Kettlewell?’

WAT ZIJN UW PLANNEN VOOR DE HUIDIGE PERSONEELSLEDEN MR KETTLEWELL

Ze herhaalde de vraag een paar keer zodat de tekst als een lichtkrant over de beklede muur rolde, een lichtbaken dat geleidelijk alle aandacht trok. De demonstranten zagen het en begonnen eerst te lachen en de woorden daarna ietwat rommelig te scanderen, totdat het een soort gezang werd: WAT ZIJN UW PLANNEN – boem – een klap op de grote trom – VOOR HET BESTAANDE PERSONEEL boem MR boem KETTLEWELL?

Suzanne merkte dat ze bloosde. Kettlewell keek haar aan en er speelde iets van een glimlach om zijn mond. Ze mocht hem wel, maar dat was persoonlijk, en momenteel ging het om de waarheid. Ze schaamde zich een beetje dat ze hem zijn praatje had laten afmaken zonder hem die voor de hand liggende vraag te stellen. Op de een of andere manier voelde het alsof ze ergens was ingetuind. Nou ja, dat maakte ze dan nu goed.

Op het podium stonden de surfjongens in pak met hun duimen over hun microfoontjes tegen elkaar te praten. Eindelijk deed Kettlewell een paar stappen naar voren. Hij hield een eigen laserpointer op en toverde een tweede oplichtende rechthoek op de muur, naast die van Suzanne.

‘Goed dat je dat vraagt, Suzanne,’ zei hij, nauwelijks hoorbaar.

GOED DAT JE DAT VRAAGT SUZANNE

De journalisten grinnikten. Zelfs het spreekkoor moest een beetje

lachen. Het werd wat rustiger.

‘Het moet gezegd, er is een nadeel aan het leven in deze wonderlijke tijden: we gaan zo snel vooruit dat onze organisaties de veranderingen in de wereld niet meer bij kunnen houden.’

Freddy boog zich over haar schouder en blies zijn drek-adem in haar oor. ‘Oftewel: jullie zijn allemaal de lul.’

OFTEWEL JULLIE ZIJN ALLEMAAL DE LUL

Suzanne slaakte een kreet van ontzetting toen ze de woorden zag oplichten en zwaaide de laserpointer in een reflex weg, zodat de tekst eerst op het plafond verscheen, toen op de andere muur en uiteindelijk in het klein op het deksel van haar laptop. Ze draaide het apparaatje weer uit.

Freddy had ten minste het fatsoen om lichtelijk gegeneerd te kijken en schoof op zijn smalle kont stilletjes van stoel naar stoel tot hij aan het eind van de rij zat. Op het podium deed Kettlewell erg zijn best om te doen alsof hij de schuttingtaal niet had gezien en het gejoel van de demonstranten niet kon horen, al was er nu zoveel lawaai dat zijn stem erin verdronk. Hij praatte verder en liet zijn woorden over de muur rollen.

DE WERELD WAARIN KODAK EN DURACELL FILM EN
BATTERIJEN KUNNEN BLIJVEN MAKEN BESTAAT NIET
MEER

BEIDE BEDRIJVEN HEBBEN GELD OP HUN REKENIN-
GEN STAAN MAAR DIE BLOEDEN ELKE DAG VERDER LEEG
WE MAKEN DINGEN DIE NIEMAND NOG WIL KOPEN
IN ONS PLAN IS EEN REGELING GETROFFEN VOOR DE
WERKNEMERS DIE MOMENTEEL TEWERKGESTELD ZIJN
IN DIE DELEN VAN HET BEDRIJF DIE ZULLEN WORDEN
AFGESTOTEN

Suzanne was onder de indruk van de omwonden, meanderende manier waarop hij het had over ‘de mensen die we gaan ontslaan’. De kenmerkende passieve werkwoordsvorm van de echte CEO. Ze kon niet tegelijk aantekeningen maken en lezen wat er op de muur stond, dus haalde ze haar zakcameraatje tevoorschijn en rommelde ermee tot het in de filmstand stond. Toen richtte ze het op de lichtkrant.

MAAR ALS WE ONS AAN DIE REGELING WILLEN HOU-
DEN MOETEN WE AAN DE SLAG

WE MOETEN WINST MAKEN OM AAN ONZE VERPLICHTINGEN JEGENS ONZE BELANGHEBBENDEN AANDEELHOUDERS EN PERSONEELSLEDEN TE KUNNEN VOLDOEN ALS WE BANKROET ZIJN KUNNEN WE GEEN CENT VAN DIE REGELING BETALEN

DIT JAAR NEMEN WE 50000 NIEUWE PERSONEELSLEDEN AAN EN NIEMAND ZEGT DAT DIE MENSEN NIET VAN BINNEN HET BEDRIJF KUNNEN KOMEN

ONZE SPEURDERS ZULLEN OOK DE LEDEN VAN HET HUIDIGE PERSONEEL IN OVERWEGING NEMEN

ONDERNEMERSCHAP IS EEN DIEPGEWORTELTE AMERIKAANSE WAARDE EN ONZE PERSONEELSLEDEN ZIJN ONGETWIJFELD NET ZO GOED IN HET OPZETTEN VAN ONDERNEMINGEN ALS ANDEREN

IK BEN ERVAN OVERTUIGD DAT VEEL VAN ONZE NIEUWE PERSONEELSLEDEN UIT HET OUDE PERSONEELSBE-
STAND ZULLEN KOMEN

IK WIL ONZE WERKNEMERS DIT ZEGGEN ALS JULLIE ER OOI T VAN HEBBEN GEDROOMD OM EEN EIGEN ONDERNEMING OP TE ZETTEN EN EEN GEWELDIG IDEE UIT TE WERKEN MAAR NOOI T DE MIDDELEN HEBBEN KUNNEN VINDEN OM HET OOK ECHT TE DOEN DAN IS DIT HET MOMENT EN ZIJN WIJ ER OM JULLIE TE HELPEN

Suzanne voelde onwillekeurig bewondering voor zijn lef om tegen de laserpointer te blijven praten tijdens al dat gejoel en gedreun.

‘Kom, ik ga wat bagels halen voor de demonstranten ze te pakken krijgen,’ zei Freddy terwijl hij aan haar arm plukte – blijkbaar vond hij dat een charmante manier om vrouwen te benaderen. Ze schudde hem met een beslist gebaar af.

Freddy bleef nog even staan maar liep uiteindelijk weg. Ze bleef wachten om te zien of Kettlewell nog meer zou zeggen, maar hij zette de laserpointer uit, haalde zijn schouders op, zwaaide nog even naar de joelende demonstranten, de analisten en journalisten, en liep samen met de andere surfers in pak het podium af.

Ze vroeg een aantal demonstranten om commentaar, om wat details. Ze hadden hun hele leven voor Kodak of Duracell gewerkt, hun bedrijf alles gegeven, hadden onder het oude bestuur de voorbije tien

jaar vijf keer vrijwillig een lager salaris geaccepteerd om het bedrijf te laten voortbestaan, en waren nu allemaal op straat gezet met een fijn ‘Bedankt hè, sukkel’. Zo en zo veel kinderen. Hypotheek zus en zo.

Ze herkende de verhalen van Detroit; ze had indertijd genoeg kopij gevuld met variaties op hetzelfde thema. In Silicon Valley ging het anders, hadden ze gezegd. Groei en ondernemerschap – een bedrijf dat kopje onder ging was gewoon een opstap naar een nieuwe start-up, een die meer succes zou hebben, volgende keer beter, sla het stof van je kleren, keer terug naar je garage en vind iets nieuws uit. De hele wereld ligt voor je open!

Moeder van drie. Vader met een slimme dochter wier studiepotjie was geleegd om te kunnen rondkomen tijdens de ‘tijdelijke’ besparingsmaatregelen. De ene had een kind met het syndroom van Down, de andere was drie keer aan zijn rug geopereerd maar blijven doorwerken om de productiedeadlines te helpen halen.

Een halfuur daarvoor was ze vervuld geweest van het oude Silicon Valley-optimisme, van het idee dat er om haar heen een betere wereld werd geschapen. Nu zat ze weer in de kommer en kwel van de oude industrie, met het gevoel dat ze niet zozeer getuige was van een nieuw begin als wel van een eeuwig einde, een cyclus van verwoesting die alles wat duurzaam en betrouwbaar was in deze wereld zou neerhalen.

Ze stopte haar laptop in haar tas en liep de parkeerplaats op. Aan de overkant van de snelweg zag ze op de achtbanen van het Great American-pretpark de karretjes rondtollen in de warme Californische zon.

De kleine IT-dorpjes langs Route 101 waren bedrieglijk utopisch. Alle daklozen zaten kilometers verderop, in de straten van San Francisco, waar verkeersborden waren opgehangen tegen bedelen en de crack op straathoeken werd verkocht in plaats van recht uit de kofferbak van vriendelijke, frisse cokedealers. Hier vond je alleen enorme winkelcentra, speciaal gebouwde dotcomkantoorgebouwen en af en toe een pretpark. Palo Alto was een pretpark in de vorm van een universiteitsstadje, als je tenminste wegbleef uit de achterbuurten in het oosten van de stad, die veel weg hadden van sloppenwijken.

God, ze werd er somber van. Ze had geen zin om naar kantoor te gaan – vandaag niet. Niet als ze in zo’n stemming was. Ze zou naar huis gaan, haar jasje weer in de kast hangen, haar yogakloffie aan-

trekken en haar column schrijven onder het genot van een lekker kopje koffie.

Ze had haar kopij in een uurtje af, mailde die naar haar redacteur en schonk zich een glas rode Napa in, die net als de lokale wijnen van Michigan aardig wat te wensen overliet. Toen maakte ze het zich gemakkelijk op haar veranda, die uitkeek over het grote spaarbekken naast de Interstate 280 bij San Mateo.

Het huis was al een klein kapitaal waard geweest toen de dotcom-boom begon, maar nu, met de nieuwe zeepbel van de huizenmarkt, was het een gróót kapitaal waard geworden, en dat was nog zacht uitgedrukt. Ze had de gammele keet met bijbehorende lekke jacuzzi makkelijk voor zoveel geld kunnen verkopen dat ze nooit meer zou hoeven werken, tenminste, als ze voor de rest van haar dagen in Sri Lanka of Nebraska had willen wonen.

‘Je hebt geen enkele reden om je zo rottig te voelen, jongedame,’ las ze zichzelf de les. ‘Je hebt het beter dan je ooit had durven dromen en je maakt de merkwaardigste, beste tijd die deze wereld heeft gekend van dichtbij mee. En Landon Kettlewell weet hoe je heet.’

Ze dronk haar glas wijn leeg en klapte haar computer open. Nu de zon achter de heuvels was ondergegaan, was het donker genoeg om het scherm te kunnen lezen. Het web bood een keur aan rariteiten, haar mailbox zat vol interessante berichtjes van haar lezers en haar redacteur had haar column al goedgekeurd.

Het was tijd om de laptop dicht te klappen en naar bed te gaan, dus checkte ze nog een laatste keer haar e-mail.

Van: kettlewell-1@skunkworks.kodacell.com

Aan: schurch@sjmercury.com

Onderwerp: Embedded verslaggever?

Dankzij jou ben ik vandaag eerlijk gebleven, Suzanne, dankjewel. Dat is de moeilijkste vraag vandaag de dag: wat moet je als niemand nog waarde hecht aan de dingen waar jij goed in bent? Ik hoop dat we die vraag met ons nieuwe model zullen beantwoorden.

Je doet goed werk, dame. Ik zou het een eer vinden als je zou willen overwegen om een paar maanden lid van een van onze kleine teams te worden en te schrijven over

waar ze mee bezig zijn. Ik denk dat we geschiedenis gaan schrijven, en we hebben iemand nodig om het allemaal vast te leggen.

Ik weet niet of je hiervoor iets kunt regelen met de Merc, en eigenlijk zouden we dit natuurlijk via mijn pr-mensen en jouw redacteur moeten doen, maar 's avonds rond deze tijd ben ik gewoon altijd zo verdomde hyper dat ik geen zin heb om me met dat soort dingen bezig te houden en een keer IETS WIL DOEN in plaats van iemand anders te vragen of ze een procedure kunnen beginnen om te onderzoeken of de mogelijkheid bestaat dat er misschien ooit iets kan worden gedaan.

Wil je alsjeblieft met ons meedoen als we dit allemaal rond krijgen? Met volledige toegang tot alles, zonder toezicht? Zeg ja. Alsjeblieft.

Je maatje,
Kettlebelly.

Ze staaarde naar haar scherm. Het was bijna kunst – alleen al dat afzenderadres, 'kettlewell-l@skunkworks.kodacell.com'. Als die kodacell.com-server al draaide en mail accepteerde, betekende dat dat de domeinnaam de dag daarvoor al was geregistreerd. In gedachten zag ze Kettlewell voor zijn grote persconferentie om middernacht nog even zijn mail checken, Freddy's column zien, meteen kodacell.com registreren en daarna de een of andere systeembeheerder uit zijn bed bellen om een mailserver te regelen met de naam skunkworks.kodacell.com. Voor zover ze wist, dreigde Lockheed-Martin iedereen voor de rechter te slepen die hun handelsmerk 'Skunk Works' gebruikte als beschrijving voor een gewone R&D-afdeling. Dat betekende dat Kettlewell zo snel had gewerkt dat hij zijn project zelfs niet door zijn juristen had laten bekijken. Ze durfde te wedden dat hij zelfs al visitekaartjes met dat e-mailadres had besteld.

Ze kende iemand, de hoofdredacteur van een tijdschrift, die zichzelf een moordartikel had toegewezen dat hij ook nog eens prominent op zijn eigen omslag had gezet. Hij had er een contract voor een boek mee in de wacht gesleept. Een contract van een half miljoen dollar. Als Kettlewell gelijk had, zou ze voor een exclusief boek over hoe

het er in het eerste jaar bij Kodacell aan toe was gegaan makkelijk een even groot voorschot kunnen krijgen. En ze zou er bergen respect mee scoren, zoals de jeugd dat tegenwoordig uitdrukte.

Kettlebelly! Het was echt zo'n typisch kakkerige bijnaam, maar ze moest toch wel glimlachen. Hij nam zichzelf niet zo serieus, of misschien wel, maar hij deed er in elk geval niet blasé over. De wereld veranderen was een ernstige zaak; over de rest deed hij luchtig. Het zou niet makkelijk worden om haar berichtgeving objectief te houden als ze besloot met hem in zee te gaan.

Het was nu te laat om zo'n belangrijk besluit te nemen. Ze zou er een nachtje over slapen en het erover hebben met de Merc. Als ze een vriend had gehad, zou ze het ook met hem hebben moeten overleggen, maar daar hoefde ze zich momenteel geen zorgen over te maken.

Ze smeerde wat dure taxfree Franse nachtcrème op haar gezicht, poetste haar tanden, trok haar nachtpon aan, controleerde dat alle deuren op slot waren en deed alle andere dingen die ze 's avonds gewoonlijk deed. Ze sloeg de lakens terug, klopte haar kussen op en bleef ernaar staren.

Ze draaide zich om, beende weer naar haar computer en ramde op de spatiebalk tot hij uit de slaapstand was gekomen.

Van: schurch@sjmercury.com

Aan: kettlewell-1@skunkworks.kodacell.com

Onderwerp: Re: Embedded verslaggever?

Kettlebelly? Wat een belachelijke bijnaam. Ik kan me onmogelijk inlaten met een volwassen man die zichzelf Kettlebelly noemt.

Dus hou daar onmiddellijk mee op. Als je belooft dat je die naam nooit meer zult gebruiken, doe ik mee.

Suzanne

Er was ooit een dag gekomen dat haar lezers toegang tot e-mail hadden gekregen en dat de krant besloot haar e-mailadres bij haar naamregel af te drukken. Sindsdien waren haar lezers haar gaan schrijven. Soms waren het geweldige, informatieve en diepzinnige berichtjes. Andere keren was het afschuwelijk, walgelijk getrol. Om met al die

post te kunnen omgaan, had ze de gewoonte opgevat om voor ze op de verzendknop drukte even diep adem te halen en haar antwoord opnieuw te lezen.

Die reflex trad nu in werking, en toen ze haar berichtje aan Kettlebelly – Kettlewell! – opnieuw las, voelde ze haar maag even ineens krimpen. Toen drukte ze op ‘verzenden’.

Ze moest nodig plassen, merkte ze opeens. Toen ze op de wc zat, hoorde ze de ping van een nieuw binnengekomen bericht.

Van: kettlewell-1@skunkworks.kodacell.com

Aan: schurch@smercury.com

Onderwerp: Re: Embedded verslaggever?

Ik beloof dat ik mezelf nooit meer Kettlebelly zal noemen.

Je maatje,

Kettledrum.

O godverdegodverdegodver. Ze maakte een klein dansje naast haar bed. Morgen zou ze met haar redacteur overleggen, maar het voelde echt goed en spannend, alsof ze op het punt stond om aan een avontuur te beginnen dat haar leven voor altijd zou veranderen.

Pas na drie uur gedachteloos surfen op het web, inclusief een uiterst saaie kliktrance op Hot-or-Not en een uur gehannes met tweets van de persconferentie, was ze in staat om de slaap te vatten. Toen ze indommelde, bedacht ze dat Kettlewells slapeloosheid al even aanstekelijk was als zijn enthousiasme.